

อรรถรสในนาฏศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง นารายณ์อวตาร FLAVOUR OF THAI DANCE THROUGH THE MODERN PERFORMANCE NARAI AVATARA

สุรสิทธิ์ วิเศษสิงห์ / SURASIT WISEDSING

นิสิตปริญญาเอก สาขานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DOCTORAL OF ARTS STUDENT IN THAI CLASSICAL DANCE, DEPARTMENT OF
PERFORMING ARTS, FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS, CHULALONGKORN
UNIVERSITY

นราพงษ์ รัชศรี¹ / NARAPHONG CHARASSRI

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและแนวความคิดการสร้างงานเพื่อเพิ่มอรรถรสในการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” โดยใช้ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ และนำเสนอเป็นงานวิจัย โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยรูปแบบในการสร้างงานเพื่อเพิ่มอรรถรสในการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ของ นราพงษ์ รัชศรี นั้น ใช้องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ซึ่งประกอบไปด้วยบทการแสดงที่นำมาตัดต่อใหม่ให้ตรงตามจุดประสงค์ของการแสดงที่มีผลต่อผู้ชมรุ่นใหม่ ลีลาของผู้แสดงชายล้วนที่ผสมผสานระหว่างจารีตดั้งเดิมของการแสดงโขน ในวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมตะวันตกที่มีความหลากหลาย การออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ฉาก แสง เสียง และอุปกรณ์ประกอบฉากที่ได้รับอิทธิพลจากจิตรกรรมฝาผนังแบบดั้งเดิมของไทย และการออกแบบในศิลปะการแสดงแบบตะวันตก แต่ยังคงความเป็นไทยไว้ ส่วนแนวความคิดในการสร้างอรรถรสในการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ของ นราพงษ์ รัชศรี ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ในรูปแบบใหม่ โดยใช้ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ตลอดจนรูปแบบของการแสดง และคำนึงถึงผู้ชมที่เป็นคนรุ่นใหม่ ที่สอดคล้องกับทฤษฎีทางด้านความงามของศิลปะการแสดง

คำสำคัญ: อรรถรส นาฏกรรมแนวใหม่

Abstract

This dissertation aims to study pattern and concept of creativity to add flavor to contemporary Thai dance “Narai Avatara” by using Qualitative Research methodology to analyze, synthesize and present by descriptive analysis methodology.

Research result of pattern and concept of creativity to add flavor to contemporary Thai dance by Naraphong Charadsri uses component of Thai dance performance which consists of edited script to influence more new generation, style of male actor is mixed between traditional Thai drama (Kone) in Thai culture and various Western cultures, design of clothing, dress, backdrop, light, sound and props is influenced by traditional Thai mural painting and design of western art show but still remain the Thai being. The concept to add flavor to contemporary Thai dance by Naraphong Charadsri focuses on creativity of the new pattern of Thai dance by using variety of culture as well as performance pattern and pay attention to new generation audiences which complies with the theory of the beauty of performing arts.

Keywords: Flavour, modern performance

บทนำ

ความบันเทิงใจที่ผู้ชมได้รับในระหว่างชมการแสดง ซึ่งนำเสนอออกมาในลักษณะต่างๆ อาจมีความหลากหลาย แตกต่างกันไปในแต่ละการแสดง ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอด้วยภาพ สีลาแสง เสียง หรือการแสดงออกอย่างมีอารมณ์ ผู้ชมได้ชมแล้วก็เกิดมีอารมณ์ร่วม คล้อยตามไปกับการแสดงนั้นๆ อย่างไม่รู้ตัว ล้วนแล้วแต่เป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญที่ทำให้ศิลปะการแสดงยังคงอยู่คู่กับมนุษย์มาตั้งแต่อดีตกาล และได้มีการพัฒนาการทางด้านการแสดงต่อเนื่องกันมาควบคู่ไปกับการพัฒนาการของมนุษย์ จากแนวคิดสู่ทฤษฎีทางด้านการแสดงซึ่งมีความเชื่อที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ทางทฤษฎีการแสดงของอินเดียได้ให้ความสำคัญกับอรรถรสของการแสดง โดยมีความเชื่อว่า ภาวะและรสมีลักษณะเป็นเอกเทศ แต่อยู่รวมกันเป็นวงจร เพราะในขณะที่พื่อนรภาวะและรสเกิดขึ้นสลับกันไปและอาศัยซึ่งกันและกัน ทำทางของมือ เท้า แขน ขา ลำตัว เป็นภาวะคงที่เดิม เมื่อนำมารวมกันเป็นท่ารำ เกิดเป็นภาวะใหม่ สิ่งส่งเสริม คือ ดนตรี เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ แสง สี เป็นต้น ทั้งหมดนี้ ประมวลกันเกิดเป็นความบันเทิง คือ เป็นรสขึ้นในใจ และรสที่เกิดขึ้นนี้ จะสะท้อนให้เกิดภาวะใหม่ต่อไปเป็นเช่นนี้จนกว่าการพื่อนรานั้นๆ จะจบลง ซึ่งได้มีกล่าวไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 อรรถรสทางการแสดง หมายถึง รสแห่งถ้อยคำ, ถ้อยคำที่ทำให้เกิดความซาบซึ้ง, ถ้อยคำที่ทำให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 :135) ประกอบกับ นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวว่า “อรรถรสในงานนาฏศิลป์ไทย คือ การสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งในของเดิมนั้นยังไม่เคยมีปรากฏมา เพื่อให้เกิดภาพของความปิติที่ทำให้ผู้ชมพอใจ” (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2556)

ที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาการทางด้านนาฏศิลป์เกิดขึ้นในโลกลอยมากมายน ได้มีการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ขึ้นมาใหม่ โดยมีการพัฒนาการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากการพัฒนาการอย่างไม่หยุดนิ่งของสังคม ในประเทศไทยเองก็เหมือนประเทศอื่นๆ ทั่วโลกที่มีการสร้างสรรค์งานทางด้านศิลปะการแสดงเกิดขึ้นมากมายท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม การแสดงนาฏศิลป์ไทย เรื่อง นารายณ์อวตาร ของ นราพงษ์ จรัสศรี ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่เกิดขึ้นใหม่ และเป็นการเชื่อมต่อกันระหว่างอนุรักษ์ กับการสร้างสรรค์ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมียานสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะงานที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้มีการเชื่อมต่อระหว่างนาฏศิลป์สมัยใหม่ กับนาฏศิลป์สมัยเก่า ซึ่ง นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายถึง รูปแบบทางนาฏศิลป์ว่า “เป็นสิ่งที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างเป็นระบบรูปแบบ หมายถึง วิธีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งใช้ถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการของคนที่มีต่อปรากฏการณ์หรือ

เรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏในลักษณะของการสื่อสารในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เพื่อจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ” (นราพงษ์ จรัสศรี สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2556) ส่วนแนวความคิด นั้น นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวว่า “แนวความคิดสร้างสรรค์งาน หรือ แนวความคิดของการสร้างงาน หมายถึง แนวทางหรือ หลักการที่ใช้ในการสร้างสรรค์งาน ซึ่งแนวความคิด หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิด หรือความคิดคำนึงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมุ่งมั่น ความคิดที่มุ่งคิดถึงอยู่ตลอดเวลา และออกแบบหรือจัดการทุกอย่างเพื่อให้เป็นไปตามความคิดนั้น ความคิดที่กำหนดขึ้นโดยผู้สร้างสรรค์งาน และหากำหนดความคิดที่มีแนวทางไปสู่การปฏิบัติต่อไป” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548 : 13) เมื่อศึกษาถึงงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย นารายณ์อวตาร ในเบื้องต้น จะเห็นว่า ประกอบไปด้วย นาฏศิลป์ไทย โขน และวรรณคดี ที่อาจเป็นส่วนประกอบที่สำคัญใน การสร้างอรรถรสให้เกิดขึ้นในการแสดง ที่จะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าเพื่อยังประโยชน์ให้เกิดขึ้น ในการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ในอนาคต

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษางานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อเป็นประโยชน์กับการสื่อสารวรรณกรรมสำหรับผู้ชมรุ่นใหม่ ได้ซาบซึ้งและเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ อีกทั้งยังหวังว่าจะได้แง่มุมใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์แสดงนาฏศิลป์ไทยเพื่อการยอมรับ และเป็นทางเลือกให้กับการแสดงใหม่ๆ ที่มีความแตกต่าง และนอกจากนี้ ยังเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะนำวัฒนธรรมไทยไปสู่ระดับสากล และให้เข้ากับสถานการณ์ของวัฒนธรรมโลกในปัจจุบัน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัย เรื่อง อรรถรสในนาฏศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี ยังอาจจะเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ซึ่งสามารถพัฒนาต่อไปเป็นทฤษฎีในการออกแบบต่อไปในอนาคต และจะได้มีการวิจัยต่อไป

คำจำกัดความ

อรรถรสทางด้านนาฏศิลป์ คือ การสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งยังไม่เคยปรากฏมาก่อนในอดีต

วัตถุประสงค์

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาอรรถรสในนาฏศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง “นารายณ์อวตาร” พ.ศ. 2546 ของ นราพงษ์ จรัสศรี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาแบบการสร้างงานเพื่อเพิ่มอรรถรสในการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” พ.ศ. 2546 ของ นราพงษ์ จรัสศรี
2. ศึกษาแนวความคิดการสร้างงานเพื่อเพิ่มอรรถรสในการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” พ.ศ. 2546 ของนราพงษ์ จรัสศรี

ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ เรื่อง อรรถรสในนาฏยศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง “นารายณ์อวตาร” พ.ศ. 2546 ของ นราพงษ์ จรัสศรี นี้ มีขอบเขตของการวิจัยที่จะศึกษาดังนี้

1. ต้องการศึกษาดูเฉพาะในเรื่องของ อรรถรสในนาฏยศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง “นารายณ์อวตาร” ที่จัดแสดงขึ้นระหว่างวันที่ 2 - 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ศึกษาผลงานชิ้นนี้อย่างลึกซึ้ง และต้องการศึกษาเฉพาะรูปแบบ และแนวความคิดของการสร้างงานที่เป็นการเพิ่มอรรถรสในการแสดงนาฏยศิลป์ไทย ร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี

2. การเก็บข้อมูลในการวิจัยในด้านภาคสนาม ได้ดำเนินการอยู่ในช่วงของเดือน มกราคม พ.ศ. 2546 ของ นราพงษ์ จรัสศรี ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556 เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นสำรวจ เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสารทางวิชาการ ตำรา งานวิจัย บทความ วารสาร สื่อสารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอรรถรสในงานนาฏยศิลป์ร่วมสมัย

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งมีอยู่หลากหลายสาขา ทั้งในด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนาฏยศิลป์ไทย ร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร พ.ศ. 2546” ของ นราพงษ์ จรัสศรี และการสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมโดยการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์จากผู้เข้าชมการแสดงนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่เป็นนิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ขั้นตอนเรียบเรียงข้อมูลและข้อคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญ และศิลปินรุ่นใหม่ เพื่อหาคำตอบงานวิจัย โดยเฉพาะลักษณะ และแนวความคิดของการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย นารายณ์อวตาร พ.ศ. 2546 ของ นราพงษ์ จรัสศรี

4. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบ และองค์ประกอบการแสดง เช่น บทการแสดง นักแสดง และลีลาดนตรี เครื่องแต่งกาย พื้นเวที แสง และแนวคิดในการสร้างสรรค์อรรถรสในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย นารายณ์อวตาร พ.ศ. 2546 ของ นราพงษ์ จรัสศรี

5. ขั้นตอนการนำปัญหาจากการวิจัยเข้าปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏยศิลป์ไทย และนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย เพื่อแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และนำเสนอคณะกรรมการผู้สอบวัดประเมิน

แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ หรือสมมติฐาน

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย เรื่อง อรรถรสในนาฏยศิลป์ไทยผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง นารายณ์อวตาร จะประกอบไปด้วยทฤษฎี ดังต่อไปนี้

1. ทางด้านนาฏยศาสตร์ ในเรื่องของ “รส” (ผัสสะทั้ง 5)

2. ทฤษฎี นาฏยศิลป์ตะวันตก ประกอบไปด้วยแนวคิดของศิลปินโมเดิร์นแดนซ์ (Modern Dance) รุ่งนุกเบิก ได้แก่

2.1 แนวคิด ฟรีสปิริต (Free Spirit) ว่าด้วยเรื่องของทฤษฎีจิตวิทยาแห่งความอิสระภาพของศิลปินอิซิดอรา ดันแคน (Isadora Duncan) (ค.ศ.1878-1927)

2.2 แนวคิด ของพอมดแห่งการแสดงได้มาจากความสามารถรอบตัวของ อัลวิน นิคโกลส์ (ค.ศ.1912)

2.3 แนวคิด การสร้างแนวคิดใหม่ที่อิสระจากแนวคิดของโมเดิร์นแดนซ์ (Modern Dance) แบบดั้งเดิม ซึ่งกลุ่มแรกที่มีความคิดแตกต่างไปจากทฤษฎีของศิลปินโมเดิร์นแดนซ์รุ่นที่ 1 เมร์สคันทันนิ่งแฮม (ค.ศ.1919)

ผลการวิจัย

จากการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัย เพื่อศึกษาหารูปแบบ และแนวความคิดในการสร้างงานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ของ นราพงษ์ จรัสศรี ที่ผ่านมานั้น ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย เรื่อง “อรรถรสในนาฏยศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง “นารายณ์อวตาร” ซึ่งได้สาระสำคัญตามประเด็นต่างๆ เป็น 2 ประเด็นใหญ่ ประกอบไปด้วยรูปแบบในการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย โดยวิเคราะห์จากองค์ประกอบทางด้านนาฏยศิลป์ และแนวความคิดในการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. รูปแบบการสร้างงานเพื่อเพิ่มอรรถรสในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” พ.ศ. 2546 ของ นราพงษ์ จรัสศรี ซึ่งประกอบไปด้วย

1.1 บทที่ใช้สำหรับการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี ในเรื่องของบทการแสดงที่เพิ่มอรรถรสในงานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี สามารถสรุปได้ตามประเด็น ได้ดังนี้

1) การคำนึงถึงการสร้างบทใหม่บนพื้นฐานเดิม โดยการเรียบเรียงเรื่องราวและผูกเนื้อเรื่องใหม่ เพื่อให้เนื้อหาของเรื่องมีความกระชับมากขึ้น และสามารถทำให้ผู้ชมมีความเข้าใจได้ง่ายในเวลาอันสั้นในการแสดงครั้งเดียว

2) การคำนึงถึงการใช้บทที่เป็นหัวใจหลักของ

เรื่องแบบดั้งเดิม โดยการลดทอนเนื้อเรื่องเพื่อให้เกิดความกระชับ รวดเร็ว และต่อเนื่อง

3) การคำนึงถึงการใช้บทที่เข้าใจง่ายต่อการชม โดยการปรับปรุงบทและการตัดต่อเนื้อหาจากบทประพันธ์เดิม เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้ชมที่ต่างยุคกัน กับบทประพันธ์ซึ่งสร้างขึ้นในอดีต

1.2 การสร้างสรรค์ลีลาของการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี

การสร้างสรรค์ลีลาที่เพิ่มอรรถรสในงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี สามารถสรุปได้ตามประเด็น ดังนี้

1) การสร้างสรรค์ลีลาใหม่บนพื้นฐานของลีลาแบบดั้งเดิม ที่ยังคงอิงท่ารำแบบเก่าของการรำ เพลงแม่บท ซึ่งปรากฏอยู่ในนาฏศิลป์ไทย

2) การสร้างสรรค์ลีลาจากหลากหลายวัฒนธรรม แต่กลับเสริมไทยให้เด่นขึ้น เช่น การนำบัลเลต์ โมเดิร์นแดนซ์ มาเสริมเพื่อให้ความสำคัญกับนาฏศิลป์ไทย

3) การสร้างสรรค์โดยเน้นความสำคัญถึงหลักการ และหัวใจของการแสดงแบบดั้งเดิม โดยการเลือกบทที่มีการพากย์เจรจา เพราะคนดูสามารถรับรู้ และเข้าใจได้ง่าย

4) การสร้างสรรค์โดยการใช้รูปแบบการแสดงที่กระชับเหมาะสมสำหรับคนรุ่นใหม่ และเป็นที่ยอมรับกันได้ในหลากหลายวัฒนธรรม

5) การสร้างสรรค์ลีลานาฏศิลป์ที่สามารถสื่อให้คนทั่วไปเข้าใจได้ โดยการจัดองค์ประกอบของนักแสดง ลีลาของนักแสดงที่จัดทำต่างๆ ที่ทำให้คนดูเข้าใจง่าย

1.3 การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายในการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี

การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายที่เพิ่มอรรถรสในงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี สามารถสรุปได้ตามประเด็น ได้ดังนี้

1) การสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายใหม่ โดยยังคงอนุรักษ์การออกแบบเครื่องแต่งกายตามแบบดั้งเดิม โดยการนำเอกลักษณ์ และศิลปะของไทยในจิตรกรรมฝาผนังมาเป็นรูปแบบในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

2) การยังคงรักษาหัวใจของการแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยการใช้สีในเรื่องของเครื่องแต่งกาย เช่น สีตัวของนางนารายณ์ เป็นสีที่ใช้มาแต่ดั้งเดิม ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นของตัวละครในวรรณกรรมของไทย

3) การปรับเปลี่ยนลักษณะจากเดิมให้เป็นที่ยอมรับกันได้ของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะรูปแบบที่จะสื่อถึงคุณลักษณะของความเร็วและความนำดีทันต้น

4) การมีรูปแบบที่สามารถสื่อให้คนทั่วไปเข้าใจได้ โดยการออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความโปร่งเบาเพื่อสะดวกในการ

แสดง ทำให้ผู้ชมได้เข้าถึงสรีระ ร่างกาย และความตัวตนของผู้แสดงมากยิ่งขึ้น โดยไม่เน้นเครื่องแต่งกายที่หุ่หุ้มมากเกินไป เพราะเป็นการบดบังสมาธิ และสายตาของผู้ชม

1.4 การออกแบบดนตรีและเสียงในการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี

การออกแบบดนตรีและเสียงที่เพิ่มอรรถรสในงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี สามารถสรุปได้ตามประเด็น ได้ดังนี้

1) การสร้างสรรค์เสียงและดนตรีใหม่บนพื้นฐานของดั้งเดิม ในลักษณะของการพูดที่มีความเรียบง่ายไม่ใส่น้ำเสียงที่มีอารมณ์มากเกินไป จึงดูเหมือนราวกับอยู่ในเรื่องราวแห่งความเป็นจริง ทำให้บรรยากาศที่ยิ่งใหญ่

2) การสร้างสรรค์เสียงและดนตรีจากวัฒนธรรมอื่น โดยการใช้เพลงและดนตรีตะวันตก การใช้เพลงนิวเอจ (New Age) เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ดนตรี โดยนำมาใช้ประกอบเพื่อเพิ่มบรรยากาศแห่งความวุ่นวาย สับสน อลหม่าน

3) การคงรักษาหลักการที่เป็นหัวใจของการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย นารายณ์อวตาร โดยการผสมผสานกันระหว่างวรรณกรรม การแสดงดนตรี การออกแบบ และการเต้น ซึ่งมีสิ่งหนึ่งที่น่าสนใจ คือ การนำวัฒนธรรมต่างชาติมาประยุกต์ใช้ ขณะเดียวกันก็ยังคงความเป็นไทยให้คงอยู่

1.5 การออกแบบพื้นที่เวทีสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี

การออกแบบพื้นที่เวทีที่เพิ่มอรรถรสในงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี สามารถสรุปได้ตามประเด็น ดังนี้

1) การสร้างสรรค์ประเด็นใหม่และสะท้อนให้เห็นความเชื่อแบบไทย แต่ยังคงอนุรักษ์ความเชื่อเดิม เช่น 3 ภาพได้แก่ สวรรค์ โลก นรก โดยคำนึงถึงระดับความสูงต่ำ ซึ่งทำให้เกิดความหมายในหลากหลายมุมมอง เพื่อช่วยในการเพิ่มจินตนาการ

2) การใช้รูปแบบพื้นที่แสดงที่เคยใช้กันในหลากหลายวัฒนธรรม แต่กลับเสริมความคิดของ บรรพบุรุษทางด้านศิลปะไทยให้เด่นขึ้น ด้วยวิธีการนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในต่างสถานที่ออกมาพร้อมๆ กัน ทำให้เกิดความชัดเจนในเหตุการณ์ต่างๆ และยังทำให้ระยะเวลาของการแสดงสั้นลงด้วย

3) การใช้จินตนาการของศิลปะดั้งเดิมมาเสริมในการเพิ่มความน่าสนใจให้กับพื้นที่แสดง โดยการนำจินตนาการของศิลปะดั้งเดิมมาใช้เพิ่มความน่าสนใจของพื้นที่แสดงด้วยการสร้างภาพจินตนาการของศิลปะดั้งเดิม ที่เป็นที่รู้จักของคนรุ่นใหม่ทั่วไป

1.6 การออกแบบแสง สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี

การออกแบบแสง ที่เพิ่มอรรถรสในงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี สามารถสรุป

ได้ตามประเด็น ดังนี้

1) การสร้างสรรค์ประเด็นใหม่แต่ยังคงอนุรักษ์การแสดงในอดีต โดยการนำเทคนิคการเล่นเงา (Silhouette) มาใช้ การใช้แสงเพื่อช่วยให้เกิดภาพที่อยู่ในความคุ้นเคย

2) การใช้เทคนิคแสงที่เป็นที่รู้จักและใช้กันอยู่ในหลากหลายวัฒนธรรมมาช่วยเสริมการแสดงไทยให้เด่นชัด โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับบทบาทในเรื่อง ดังนั้น การใช้แสงในการแสดงจึงมีความสอดคล้องกับบทบาทของตัวละครในเรื่อง

3) การใช้แสงเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับคนรุ่นใหม่โดยทั่วไปที่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ ซึ่งแสงมีส่วนช่วยเสริมและเพิ่มอารมณ์และความรู้สึกให้กับผู้ชม โดยแสงจะสร้างความหลากหลายทางจินตนาการให้กับผู้ชม

4) การออกแบบแสงเป็นการเลียนแบบแสงที่มีจากธรรมชาติ เพื่อสะท้อนให้กับผู้ชมได้มีอารมณ์ร่วมในการแสดง จึงมีการนำเทคนิคที่มีความสมจริงมาเป็นองค์ประกอบในการแสดง ทำให้การแสดงมีความสมบูรณ์ และเป็นการเพิ่มอรรถรสในการชมการแสดง

1.7 การออกแบบอุปกรณ์การแสดงสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี ในเรื่องของการออกแบบอุปกรณ์การแสดง ที่เพิ่มอรรถรสในงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี จึงสามารถสรุปได้ตามประเด็น ได้ดังนี้

1) การสร้างสรรค์รูปแบบใหม่โดยยังคงอ้างอิงถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในศิลปะการแสดงของไทย โดยยังคงอนุรักษ์ไว้ เช่น การออกแบบอุปกรณ์การแสดงที่นำอุปกรณ์ที่ใช้ในวัฒนธรรมไทยหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่

2) การใช้อุปกรณ์ที่เอื้อต่อลีลาจากหลากหลายวัฒนธรรม แต่กลับเสริมเนื้อหาการแสดงแบบดั้งเดิมให้เด่นชัด

3) การยังคงรักษาทัศนคติของเรื่องในอดีต โดยยังคงรักษาภาพของเรื่องราวในอดีต เช่น อาวุธของ พระนารายณ์ที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนัง

4) การปรับเปลี่ยนลักษณะของอุปกรณ์ดั้งเดิมให้เป็นที่สนใจของคนรุ่นใหม่ และเป็นที่ยอมรับกันได้

1.8 การออกแบบนักแสดง สำหรับนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี การออกแบบนักแสดง ที่เพิ่มอรรถรสในงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี สามารถสรุปได้ตามประเด็น ดังนี้

1) การใช้นักแสดงที่มีเทคนิคการเต้นจากหลากหลายวัฒนธรรม แต่กลับเสริมวัฒนธรรมไทยให้เด่น และเกิดความหลากหลาย เช่น เทคนิคการขึ้นปลายเท้าของการแสดงบัลเล่ต์ เทคนิคของการรำไทย

2) การใช้ภาพลักษณ์ที่ไม่คุ้นตาโดยเฉพาะกับคนรุ่นใหม่ แต่ต้องเป็นที่ยอมรับกันได้ในสังคมไทย และในหลากหลาย

วัฒนธรรม

2) แนวความคิดในการสร้างงานเพื่อเพิ่มอรรถรสในนาฏศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง นารายณ์อวตาร พ.ศ. 2546 ของ นราพงษ์ จรัสศรี จะประกอบไปด้วย

2.1 การใช้ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมมีการนำวัฒนธรรมที่หลากหลายมาใช้ในงานสร้างสรรค์ ถ้าทำได้เหมาะสมจะทำให้วัฒนธรรมนั้นๆ มีบทบาทในการสนับสนุน และทำให้วัฒนธรรมไทยนั้นโดดเด่นขึ้น

2.2 การใช้สัญลักษณ์ในงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย มีการนำสัญลักษณ์มาใช้ในองค์ประกอบทางด้านนาฏศิลป์เพื่อเพิ่มอรรถรสในการสร้างสรรค์เพื่อสื่อความหมายไปถึงผู้ชม

2.3 การใช้ทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์และทัศนศิลป์ ในงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “นารายณ์อวตาร” นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวว่า “ทฤษฎีไม่ว่าจะในด้านของทัศนศิลป์สามารถนำมาใช้ร่วมกับงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อการสร้างสรรค์ในงานออกแบบทางด้านนาฏศิลป์”

2.4 การใช้ความหลากหลายของรูปแบบการแสดง โดยการบูรณาการจากการแสดงในลักษณะต่างๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งจะสามารถทำให้เกิดบรรยากาศ และภาพที่กลายเป็นงานสร้างสรรค์ ให้ปรากฏเป็นที่ดึงดูดสายตาต่อผู้ชมรุ่นใหม่

2.5 การสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคม งานศิลปะที่ดี มักจะสะท้อนสภาพของสังคมนั้นๆ ซึ่งในนารายณ์อวตาร ได้สะท้อนความคิด ความเชื่อแบบไทย รวมถึงลักษณะด้านความดีและความเลวของมนุษย์ผ่านตัวละคร

2.6 การคำนึงถึงการสร้างสรรค์ในการแสดง เป็นการเพิ่มอรรถรสของการแสดงทำให้เกิดความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบเดิม ถือว่าเป็นการแสดงที่เป็นข้อมูลใหม่

2.7 การคำนึงถึงการอนุรักษ์ ได้มีการนำเอานาฏศิลป์ไทยกับนาฏศิลป์ตะวันตกมาผสมผสานกันในการแสดง โดยยังคงรูปแบบการแสดงนั้นไว้แบบเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง หรือเติมแต่งให้ผิดรูปไปจากต้นแบบ

2.8 การคำนึงถึงคุณธรรม และจริยธรรม ทำให้ผู้สร้างสรรค์งานผลิตงานอย่างมีความบริสุทธิ์ใจ ทำให้งานที่ได้เป็นงานต้นแบบ ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง นอกจากนี้ ยังสื่อสารในเรื่องของความดี ความชั่ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ยอมรับกันในแต่ละชุมชน และวัฒนธรรม ถือเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะทำให้เกิดคุณค่าแก่สังคม

2.9 การสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มอรรถรสในการแสดง สามารถทำให้เกิดเป็นลายมือเฉพาะ ซึ่งจำเป็นต่อการสร้างสถานภาพของศิลปินให้ปรากฏเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

2.10 การคำนึงถึงการสื่อสาร ได้มีการสื่อสารด้วยการออกแบบในองค์ประกอบต่างๆ ทางด้านนาฏศิลป์ให้เป็นที่ประจักษ์กับผู้ชม ถือเป็นวิธีการเพิ่มอรรถรสในด้านของการสื่อสารระหว่างผู้ชมกับการแสดง

2.11 การคำนึงถึงเยาวชนและคนรุ่นใหม่ โดยการนำศิลปะแบบดั้งเดิมมาออกแบบเป็นงานศิลปะร่วมสมัย ทำให้เยาวชน คนรุ่นใหม่ สามารถเข้าถึงได้ง่าย ถือเป็น การสร้างความทรงจำถึงอดีตอันรุ่งเรือง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ที่สามารถยึดใจของเยาวชน และคนรุ่นใหม่ไว้ได้

แนวความคิดในการสร้างอรรถรสในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ของ นราพงษ์ จรัสศรี นั้น ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์งานด้านนาฏยศิลป์ในรูปแบบใหม่ โดยใช้ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ตลอดจนรูปแบบของการแสดงและคำนึงถึงผู้ชมที่เป็นคนรุ่นใหม่ ที่สอดคล้องกับทฤษฎีทางด้านความงามของศิลปะการแสดง

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเรียงลำดับตามหัวข้อต่างๆ ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นรูปแบบของอรรถรสในงานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย และแนวความคิดในการสร้างสรรค์อรรถรสในนาฏยศิลป์ ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง “นารายณ์อวตาร” พ.ศ. 2546 ของ นราพงษ์ จรัสศรี เพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ และอนุรักษ์มรดกทางนาฏยศิลป์ และวรรณกรรมของชาติ ผ่านการสร้างสรรค์ทางนาฏยศิลป์เพื่อคนรุ่นใหม่ ซึ่งผู้วิจัย จะได้อภิปรายผลตามประเด็นคำถามที่ได้ตั้งไว้ 2 ข้อ ดังนี้ 1) ผลการวิจัยรูปแบบในการสร้างงานเพื่อเพิ่มอรรถรสในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ของ นราพงษ์ จรัสศรี นั้น ใช้องค์ประกอบของการแสดงนาฏยศิลป์ไทย ซึ่งประกอบไปด้วยบทบาทการแสดง ที่นำมาตัดต่อใหม่ให้ตรงตามจุดประสงค์ของการแสดงที่มีผลต่อผู้ชมรุ่นใหม่ ลีลาของผู้แสดง ชายล้วนที่ผสมผสานระหว่างจารีตดั้งเดิมของการแสดงโขน ในวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมตะวันตกที่มีความหลากหลาย การออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ฉาก แสง เสียง และอุปกรณ์ประกอบฉากที่ได้รับอิทธิพลจากจิตรกรรมฝาผนังแบบดั้งเดิม ของไทย และการออกแบบในศิลปะการแสดงแบบตะวันตก แต่ยังคงความเป็นไทยไว้ 2) แนวความคิดในการสร้างอรรถรสในการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ของ นราพงษ์ จรัสศรี ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์งานด้านนาฏยศิลป์ในรูปแบบใหม่ โดยใช้ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ตลอดจนรูปแบบของการแสดงและคำนึงถึงผู้ชมที่เป็นคนรุ่นใหม่ ที่สอดคล้องกับทฤษฎีทางด้านความงามของศิลปะการแสดง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “อรรถรสในนาฏยศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง นารายณ์อวตาร” ของ นราพงษ์ จรัสศรี นี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้า และการทำวิจัยในอนาคต ดังนี้

1. นำรูปแบบและแนวความคิดในการสร้างอรรถรสในงานนาฏยศิลป์ร่วมสมัยที่ได้จากงานวิจัยฉบับนี้ไปพัฒนาเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย ในสถานศึกษาต่างๆ

2. ผลที่ได้จากการวิจัย เรื่อง อรรถรสในนาฏยศิลป์ผ่านนาฏกรรมแนวใหม่ เรื่อง “นารายณ์อวตาร” อาจเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์

เอกสารอ้างอิง

- นราพงษ์ จรัสศรี. (2548). ประวัตินาฏยศิลป์ตะวันตก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. หัวหน้าภาควิชานาฏยศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2556.
- _____. หัวหน้าภาควิชานาฏยศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556.ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ จำกัด.